

‘Kolonisten bieden jonge soldaten een thuis’

Documentairemaker Esther Hertog over een al te innige band in Hebron

Begin 2019 bracht de veteranenorganisatie *Breaking the Silence* een nieuw rapport uit met getuigenissen van Israelische soldaten over misstanden in de bezette Palestijnse gebieden. Het rapport richt zich specifiek op de situatie in de stad Hebron - en op de innige relatie tussen leger en joodse kolonisten. Een bekend verhaal voor de Nederlands-Israelische filmster Esther Hertog. Zij maakte zeven jaar geleden al een indringend portret van de kolonisten in Hebron met haar documentaire *Soldier on the Roof*.

Rick Meulensteen / april 2019

Baroeh Marzel is een van de bekendste en meest beruchte inwoners van de joodse nederzettingen in het centrum van Hebron. Samen met 800 andere kolonisten, verspreid over verschillende locaties, bepaalt hij elk facet van het leven in het hart van de grootste stad van Palestina (meer dan 200.000 inwoners). Duizenden Palestijnse inwoners van de binnenstad van Hebron zijn de afgelopen decennia vertrokken of verjaagd. Hun leven werd onmogelijk gemaakt door het radicale smaldeel van de Israelische kolonistenbeweging dat zich in Hebron heeft gevestigd, beschermd door het Israelische leger. Marzel is geen onbekende bij het grote publiek in Israel. Hij is een extreemrechtse activist, bekend om zijn steun voor Meir Kahane, de radicaal rechtse rabbijn wiens Kach-partij in Israel werd verboden vanwege haar extreme, fascistische gedachtegoed. Hij was betrokken bij geweldsincidenten tegen Palestijnen en organiseerde een controversieel feest ter nagedachtenis van Baroeh Goldstein, die in 1994 29 Palestijnen

doodschoot in de Ibrahimi-moskee te Hebron. Ook is hij een fervent tegenstander van ‘de ziekte die homoseksualiteit heet’, en van huwelijken tussen joden en niet-joden. Het is niet iemand waarmee een weldenkend mens geassocieerd zou willen worden. Behalve als je een Israelische soldaat bent in Hebron.

In een nieuw rapport van de Israelische veteranenorganisatie *Breaking the Silence* genaamd *Occupying Hebron. Soldiers’ Testimonies from Hebron 2011-2017*, een rapport vol sprekende getuigenissen van militairen, vertelt een luitenant een anekdote over hoe soldaten van zijn brigade over de vloer kwamen bij Marzel. ‘Wij gingen op uitnodiging bij hem eten en je weet hoe het dan gaat, hij proost op ons, vertelt ons dat hij trots op ons is. En passant vertelt hij een verhaal hoe hij, tijdens de Tweede Intifada [de Palestijnse opstand - red.], met zijn automatische geweer vanuit zijn huis de stad in schoot. De andere soldaten konden er wel om lachen.’

Het nieuwe rapport van *Breaking the Silence* staat vol met verhalen die inzichtelijk maken hoe nauw het leger en de joodse kolonisten in de stad met elkaar zijn verbonden.

Terwijl voor de buitenwacht soms een imago wordt gecreëerd van een militaire macht die zich positioneert tussen twee vechtende kampen - joodse kolonisten en de Palestijnen -, heeft het Israelische leger in Hebron maar één taak: het beschermen, koste wat kost, van de joodse nederzettingen en hun inwoners. Er is een systeem ontstaan waarbij de kolonisten praktisch alles kunnen uitrichten, terwijl Palestijnen voor het minste of geringste het risico lopen te worden opgepakt - of erger. Zoals een luitenant het in een getuigenis verwoordt: 'De missie van het leger is niet om de orde te handhaven, maar om de joodse overheersing in Hebron te garanderen. Het is niet dat we tussen hamer en aambeeld terecht zijn gekomen. Nee, we zijn de hamer die door de kolonisten naar de Palestijnen wordt gegooid.'

De kolonisten hebben het voor het zeggen

Het rapport van de veteranenorganisatie bevestigt wat iedereen die in Hebron is geweest al jaren weet. Zo is de inhoud van het rapport ook geen verrassing voor de Nederlands-Israelische filmmaker Esther Hertog. In 2012 bracht zij de documentaire *Soldier on the Roof* uit (in Nederland ook bekend onder de naam *De Kolonisten van Hebron*). Drie jaar lang woonde Hertog af en aan temidden van de joodse kolonisten in de Palestijnse stad, en maakte een indringend portret van hun leven - en van de impact van hun keuzes op soldaten en Palestijnen. De documentaire won twee prijzen op het IDFA-filmfestival en werd genomineerd voor een Gouden Kalf (categorie Beste Documentaire). Inmiddels is Hertog bezig met een tweede documentaire, *Through the Barricades*, over het dagelijkse leven van Palestijnse kinderen die opgroeien in de oude stad van Hebron.

De Brug sprak met haar over het rapport van *Breaking the Silence*, en over haar eigen ervaringen, een dag voordat ze voor twee maanden vanuit Tel Aviv naar de Palestijnse stad vertrok om te gaan filmen.

Esther Hertog: 'De kolonisten hebben het in Hebron voor het zeggen. Toen ik voor *Soldier on the Roof* aan het filmen was, woonden sommige kolonisten zelfs in een legerbasis in de stad. De kolonisten hadden die plek gewoon opgeëist en het leger ging daar in mee.' Hertog vertelt vanuit Tel Aviv dat zij met eigen ogen zag hoe de kolonisten bewust een band probeerden op te bouwen met de soldaten - vaak dienstplichtigen, sommigen pas 18 jaar oud - om dingen gedaan te krijgen. 'Ze brengen taart, ze brengen pizza's, ze brengen koffie, ze maken een praatje. Ze creëren een gevoel van thuis. Het is ook logisch dat soldaten al snel een band met ze gaan voelen. Ze zijn daar immers naartoe gestuurd met maar één taak: het beschermen van Israelische staatsburgers. En die burgers spreken dezelfde taal, ze hebben dezelfde cultuur - ze zijn henzelf, hun eigen volk.' Het leger heeft geen duidelijke richtlijnen hoe militairen dienen om te gaan met de kolonisten, of het wel of niet gewenst is dat ze tijdens sjabbat aanschuiven bij een kolonistenfamilie, of ze wel of geen eten en drinken van hen moeten accepteren. Veel soldaten gaan daarom er in mee. 'Als documentairemaker heb ik eerlijk gezegd ook met succes dat soort zelfde tactieken ingezet, om een band te scheppen met de soldaten die ik in Hebron tegenkwam,' vertelt Hertog. 'Ik woonde in een camper in het hart van de stad.' 's Morgens vroeg zette ik een kop koffie, liep naar een soldaat, gaf hem die kop koffie en babbelde even met hem. Zo werd ik een vertrouwd gezicht, iemand om mee te praten.'

Voor Palestijnen is zo'n interactie met soldaten onmogelijk. 'Iedere Israeli krijgt al van jongs af aan te horen dat Palestijnen niet te vertrouwen zijn. Ik kan het weten, ik ben in Israel naar school gegaan, en heb in het leger gediend. Soldaten mogen volgens mij niet eens eten van Palestijnen aannemen. Er bestaat daarmee automatisch een veel grotere kloof tussen Israelische militairen en de Palestijnse bevolking.'

Hertog zag dag in, dag uit waar die nauwe band tussen leger en kolonisten toe leidde. 'Ik zag regelmatig kinderen van kolonisten Palestijnse kinderen treiteren. Als er soldaten in de buurt waren, riepen die kolonisten-kinderen vaak "arresteer hen, arresteer hen!"' richting de Palestijnse kinderen als er iets van een reactie kwam. Daar werd door de soldaten wat om gelachen. Op die manier omgaan met een militair - dat zou onmogelijk zijn voor Palestijnen.' Op andere momenten kwam het daadwerkelijk tot arrestaties: 'Palestijnse kinderen werden gearresteerd, vastgebonden, vastgezet. Dat zal nooit gebeuren met kinderen van kolonisten.'

Pervers systeem

In haar nieuwe documentaire volgt Hertog onder meer twee Palestijnse broers die in de buurt van een radicaal joods kolonistengezin wonen. De oudste broer van 14 is de afgelopen maanden gearresteerd door het leger, na klachten van kolonisten. Hij zou stenen hebben gegooid. 'Dat hij stenen heeft gegooid, staat vast. Maar hij heeft ze niet gegooid naar het joodse kolonistengezin. Nee, hij heeft die stenen - en je kunt beter spreken van kiezels - gegooid naar een paar duiven, zijn eigen duiven, om ze te trainen om te vliegen. De moeder van het joodse

gezin liet dat aspect van het verhaal achterwege, en de soldaten geloven meteen wat de kolonisten hen vertellen.' Voor de Palestijnse jongen had de arrestatie verre gaande consequenties. 'Hij zat drie dagen vast in de militaire gevangenis in Ofer, in een cel met tien volwassen mannen. En dat terwijl in zijn strafblad uiteindelijk zelfs werd gemeld dat hij de stenen niet naar de kolonisten gooide, maar naar zijn eigen duiven.'

Volgens Hertog moet er een gesprek worden gevoerd niet over individuele soldaten die al dan niet warme banden onderhouden met de kolonisten, maar over het gehele systeem dat erachter schuilgaat. 'Natuurlijk zijn er "slechte" soldaten, soldaten die zich misdragen ten opzichte van de Palestijnen en die sowieso de kant kiezen van de kolonisten. Maar laten we het vooral hebben over het hele systeem waarbij jonge militairen in een extreem stressvolle situatie worden geplaatst en onder grote druk staan om de kolonisten te beschermen. Het is logisch dat zij op zo'n plek rust en warmte opzoeken - en de kolonisten bieden die vaak.' Het doet de documentairmaker denken aan een nieuw fenomeen dat zij laatst zag: een gepantserde pizza-truck: 'Een Amerikaanse organisatie die de kolonistenbeweging steunt heeft geld ingezameld om de truck langs alle Israelische checkpoints te laten rijden en pizza's te geven aan de soldaten die deze controleposten bemannen.'

Winning the hearts and minds - met gratis pizza.

Het rapport van Breaking the Silence over Hebron is terug te lezen op de [website van de veteranenorganisatie](#). Het rapport is mede tot stand gekomen met hulp van de Nederlandse Vertegenwoordiging in de Palestijnse Gebieden. Breaking the Silence is een van de groepen die door SIVMO wordt gesteund.

Een eerste trailer van de documentaire 'Through the Barricades' van Esther Hertog is [hier te bekijken](#). De documentaire zal naar verwachting eind 2020 op de Nederlandse televisie te zien zijn. Een trailer van de documentaire 'Soldier on the Roof' is [hier te bekijken](#).

Ga naar sivmo.nl